

Til lovforslag nr. L 33. Betænkning afgivet af socialudvalget den 24. november 1982

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand

(Ændringer af reglerne om kontanthjælp, betaling for børns ophold i daginstitutioner, indførelse af forsøgsordninger samt ændrede reguleringsbestemmelser)

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder. I forbindelse hermed har såvel socialministeren som indenrigsministeren dels skriftligt, dels i samråd besvaret en række spørgsmål, hvoraf nogle er optrykt som bilag til betænkningen.

Udvalget har modtaget mundtlige og/eller skriftlige henvendelser fra:

De Samvirkende Invalideorganisationer,
Den forebyggende Børneforsørgs Arbejdsløshedskasse,
F.O.L.A. – Landsforeningen af forældre til børn i daginstitutioner,
Gentofte forældrenævn, bestyrelsen,
Kommunernes Landsforening,
Københavns magistrat, 3. afdeling,
Landskontaktudvalget for civile værnepligtige,
Markmann-Hansen, Steen, København,
Pædagogisk Kartel,
Sagsbehandlere i bistandsafdelinger i Tørring-Uldum, Gedved, Brædstrup og Nr. Snede kommuner og
Socialarbejdernes Fællesudvalg.

Herefter indstiller et *mindretal* (det konservative folkepartis, venstres, centrum-demokraternes og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af socialministeren stillede ændringsforslag.

Mindretallet finder det dog vigtigt at fremhæve, at socialforvaltningernes rådgivningsforpligtigelse fortsat består over for personer, der overgår til § 43-hjælp som følge af varighedsbegrænsningen i lovforslagets § 1, nr. 6.

Socialforvaltningerne har pligt til at påse, om ansøgeren udnytter sine arbejdsmuligheder, og skal i denne forbindelse også undersøge, om der er grundlag for at yde andre former for hjælp – herunder til revalidering eller uddannelse efter § 42. Den eneste reelle forskel mellem retsstillingen for personer, der får hjælp efter henholdsvis § 37 og § 43, vedrører således hjælpens størrelse.

Mindretallet skal endvidere henvise til adgangen til at yde supplerende hjælp efter § 43, stk. 2 og stk. 3, til personer, som ikke kan få dækket deres rimelige behov inden for rammerne af hjælpen efter § 43, stk. 1. Ikke mindst finder mindretallet det væsentligt, at der efter lovforslaget bliver en lettere procedure med hensyn til tildeling af supplerende hjælp til udgifter vedrørende boligen i tilfælde, hvor der ikke er mulighed for at finde en billigere, egnet bolig til den pågældende.

Et *andet mindretal* (socialdemokratiets medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Mindretallet har ikke afvist, at det måtte blive nødvendigt at spare på det sociale område, tværtimod har mindretallet selv lagt socialt velafbalancerede forslag frem, der friholdt de svageste stillede grupper og lagde byrden på de højere indtægtsgrupper.

Socialministerens lovforslag er i skærende kontrast til de socialdemokratiske forslag. Ministerens lovforslag rammer tværtimod de svageste stillede grupper på en helt urimelig måde. Det skal således eksempelvis nævnes, at reglen om overflytning af en person, der får forbigående kontanthjælp efter bistands-

loven, og som skal overflyttes efter en 9 måneders periode til varig hjælp, vil stille mange i en økonomisk situation, der er uoverskuelig.

I denne forbindelse skal det også nævnes, at de 20 mill. kroner, der af socialministeren forventes anvendt til dækning af huslejudgifter, er helt utilstrækkelige, og det er mindretallets opfattelse, at virkningerne af reglen vil blive så voldsomme, at systemet vil bryde sammen.

Regeringen har gennemført så drastiske finanspolitiske stramninger, at ledigheden vil stige voldsomt. Regeringen skal derfor ikke regne med socialdemokratiet overhovedet, når det drejer sig om besparelser på det sociale område.

I det omfang, det foreliggende lovforslag kan forventes vedtaget, vil mindretallet stemme for alle ændringsforslag, der afbøder de værste skadevirkninger.

Et *tredje mindretal* (socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

På kontanthjælpsområdet er lovforslaget udtryk for et hidtil uhørt felttog mod en gruppe mennesker i samfundet, der i forvejen har måttet bære nogle af de største økonomiske byrder i forbindelse med krisen. De skal nu straffes yderligere. Desuden lægger lovforslaget op til forringelser på daginstitutionsområdet, der er så omfattende, at formålet kun kan være at nedlægge begrebet daginstitutioner som et pædagogisk tilbud til børn. At lovforslaget også er udtryk for en dyb mistillid til det kommunale selvstyre, skal ligeledes bemærkes. Det skal endvidere nævnes, at udvalgsarbejdet har været helt utilfredsstillende, idet udvalget ikke – trods mange forsøg – har kunnet få oplyst de nøjagtige konsekvenser af lovforslagets gennemførelse.

Mindretallet kan tilslutte sig ændringsforslag nr. 7, 9, 10, 12 og 15 og vil redegøre for sin stilling til de øvrige ændringsforslag ved 2. behandling.

Et *fjerde mindretal* (fremskridtspartiets medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede ændringsforslag.

Under udvalgsarbejdet har henvendelserne til socialudvalget været domineret af fagfore-

ningshenvendelser, altså fra folk, der vil bruge børn og svage grupper i samfundet som skjold og våben i egne egoistiske interesser. Man er typisk bekymret for, hvor mange job der fremover vil være til sagsbehandlere, pædagoger osv.

Et spørgsmål, der har været drøftet meget i socialudvalget, er spørgsmålet om, hvad man skal stille op med de borgere, der bliver husvilde, når de eksempelvis går fallit med eget parcelhus. Der er dog ingen, der har dokumenteret, at antallet af boliger i Danmark bliver reduceret, fordi nogle ikke kan klare den højrentesituation, der er en direkte følge af for stort offentligt forbrug.

Skal man sikre, at færrest mulige får brug for terminshjælp, må man sørge for et lavere renteniveau, og her er de væsentligste faktorer inflationsstop (som fremmes af lavere bruttolønstigninger), det er afskaffelse af statsafgift på renteindtægter (indkomstskat af renteindtægter), det er stop for salg af statsobligationer, og det er færre restriktioner på pengemarkedet.

Jo mindre man bruger til socialhjælp, jo færre statsobligationer skal sælges, jo lavere bliver renten og jo færre får brug for hjælp for at kunne klare boligudgiften.

Mange politikere påstår, at de vil hjælpe danskerne ved hjælp af en bistandslov, der øser penge ud til højre og venstre. Realiteten er, at jo flere penge det offentlige bruger, jo dyrere bliver det at være dansker, og jo højere moms og andet utøj befænges de svageste gruppers daglige fornødenheder med.

Al erfaring har vist, at jo flere skatter det offentlige kræver op, jo dårligere får de svage grupper det.

Det er drønende asocialt at have en bistandslov, der hjemler bistandshjælp til alle og enhver.

Den enkle og rationelle løsning vedrørende vore ældre og vedrørende invalidepensionister er at have et niveau på skattefrie ensartede pensioner til alle pensionsberettigede, så man som pensionist ikke skal ligge på sine knæ på bistandspaladserne og tigge om varmeghjælp, bolighjælp, medicinhjælp osv. Det samfund, socialdemokraterne har skabt os, godt bistået af de radikale og socialistisk folkeparti, er et samfund, hvor de svage grupper har en uværdig tilværelse, hvor man uafledigt skal stå i den ydmygende tiggersti-

tuation hos de »fine« sagsbehandlere på bistandspaladserne.

Det fremtrædende i firsernes kulturelle situation i Danmark er ikke teatre og musikhuse. Nej, det er de stadig længere og længere rækker af folk, der skal ydmyges af handlersamfundet og af folkene bag skranke på bistandskulturpaladserne.

Fremskridtspartiet ønsker altså, at de ældre i det alt væsentlige skal kobles fri af bistandsloven ved hjælp af højere skattefrie pensioner.

Om børneinstitutionsproblematikken er der kun ét at sige, nemlig følgende: området må hurtigst muligt totalt privatiseres.

Begrebet, at staten er forpligtet vedrørende børneopdragelse og børnepasning, er børnefjendsk i allerhøjeste grad. Rent bogstaveligt får børnene selv regningen, efterhånden som de bliver voksne og overtager den gæld, tresernes og halvfjerdsernes uansvarlighed efterlader til kommende generationer.

Men der er selvfølgelig også borgere mellem pensionsalder og barneårene. Den bedste socialhjælp her er at skabe et samfund, der giver borgerne mulighed for at klare sig selv, stik modsat det samfund, socialdemokratiet har opbygget, hvor flest mulige skal være afhængige af »storebror stat«.

Social nød hidrører fra, at mennesker kuldsejler, eksempelvis fordi man lader unge gå ind i helt forkerte uddannelser. Alt for mange lokkes i disse år ind i boglige uddannelser, f.eks. på lærerseminarium, på trods af at der ikke er en jordisk chance for beskæftigelse af flere lærere, end der allerede er uddannet. Når mennesker således snydes og bedrages af samfundet, bliver der selvsagt flere sociale tabere.

Social nød opstår også, fordi folketingsflertallet ikke respekterer grundlovens § 75, der kræver job til alle arbejdsføre samfundsborgere. Hidtil har fremskridtspartiet stået ene med sit forslag om opfyldelse af grundlovens § 75, som ellers kunne afhjælpe megen social nød og elendighed.

Formidling af socialhjælp foregår efter mindretallets opfattelse helt forkert i dagens Danmark. I stedet for, at det foregår i bistandspaladser, disse gigantiske fløje ved kommunernes rådhus, burde bistandshjælp ydes ude i hjemmene. Bistandshjælp uddeles i dagens Danmark på en ydmygende og umenneskelig facon.

Sluttelig er det fejlagtigt at tro, at man kan løse den sociale nød i et samfund ved at udstrø pengegaver. Tværtimod, jo flere penge det offentlige udstrør, jo dyrere bliver det at leve, jo flere kuldsejler. Vejen bort fra store sociale udgifter går ikke via reguleringer af den nuværende bistandslov, den duer ikke og bør helt ophæves og erstattes af en lov om sociale sikringsvagter. Vejen bort fra store sociale udgifter er et samfund, hvor borgerne har mulighed for selv at tjene til livets opretholdelse, og gennem hjælp til selvhjælp-princippet.

Størrelsen af de sociale udgifter vil følge den kurve, der viser gældsætningen af vort samfund. Det er den enorme gældsætning, der fattiggør vort samfund og skaber sociale tabere.

Den første betingelse for, at borgerne kan have orden i egen økonomi, er, at staten har orden i sin økonomi. Mindretallet vil stemme for enhver lovændring, der trækker i retning af det, mindretallet her har beskrevet.

Et femte mindretal (det radikale venstres medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede ændringsforslag.

Ved behandlingen af regeringens forslag til besparelser på kontanthjælpsområdet har mindretallet lagt vægt på to forhold. For det første har mindretallet skønnet det forsvarligt, at udbetalinger til underhold, faste udgifter m.m. efter 9 måneder begrænses til en fast ydelse med eventuelt tillæg for boligudgift. Ved længerevarende udbetalinger er det rimeligt, at den udbetalte hjælp ikke overstiger, hvad mange i samfundet i øvrigt – uden hjælp – må klare sig for. For det andet har mindretallet lagt vægt på, at der ikke efter de 9 måneder skete en overførsel til varig hjælp. Efter det nuværende kontanthjælpscirkulære sker overførsel til varig hjælp, når »pågåendes fremtidsudsigter efter forgæves forsøg med anden støttende indsats må bedømmes således, at det vil være nødvendigt at yde en løbende hjælp til underhold, indtil den pågående bliver berettiget til pension efter den sociale pensionslovgivning.«

Denne praksis er meget indarbejdet, og derfor sker overførsel til varig hjælp først, når de forskellige støttemuligheder er udtømte.

Det vil være overordentlig uheldigt, om der nu sker en automatisk overførsel efter 9 måneder. For mange skyldes den lange periode med forbigående hjælp ventetider til revalidering, uddannelse, børneinstitutioner o.lign. Derfor bør der fortsat ske fuld opfølgning med bistand også efter de 9 måneder.

Mindretallet afviser derimod de forslag, regeringen har stillet på daginstitutionområdet, når bortses fra det ændringsforslag, mindretallet selv har stillet vedrørende forsøgsordninger, og regeringens nye ændringsforslag til ligestillingen mellem forældrebetalingen på fritidshjem og de øvrige institutioner, jfr. bemærkningerne nedenfor.

Mindretallet finder, at det vil være ønskeligt, hvis man også inden for daginstitutionerne finder veje til at begrænse ressourceforbruget. Mindretallet er opmærksom på, at socialministeren har udtalt, at der synes at være en tendens til, at der er et øget ressourceforbrug i institutioner med høje kommunale tilskud. Mindretallet tror imidlertid ikke, at det er muligt at foretage ressourcestyring centralt, uden at der samtidig opstår store uretfærdigheder, fordi de lokale forhold er forskellige. Mindretallet finder derfor, at der må arbejdes med nye lokale styringsmodeller.

Også i lyset af de nye former for socialpædagogiske tilbud, som forhåbentlig går i gang, vil det være u hensigtsmæssigt at fjerne de kommunale tilskud.

Mindretallet må konkludere, at kun hvis kommunerne aktivt går ind i dette område bl.a. gennem muligheder for kommunale tilskud og udligninger, vil det være muligt at få en tilstrækkelig bred vifte af forslag på området: socialpædagogiske tilbud afpasset efter de lokale behov.

Mindretallet kan heller ikke gå ind for en afskaffelse af de socialpædagogiske fripladser, om end de udnyttes meget forskelligt fra kommune til kommune. Mindretallet finder, at eventuelle ændringer må foretages sammen med ændringer i fripladsgrænserne.

Mindretallet kan tilslutte sig ministerens ændringsforslag vedrørende forældrebetalingen i fritidshjem, som indebærer, at betalingen over en 4-årig periode sættes op fra 25 pct. til 35 pct.

Mindretallet har stillet ændringsforslag vedrørende forsøgsordningerne for at præcisere, hvad ordningerne skal indeholde. Der

skal således være tale om ordninger med et sigte, der er andet end besparelse.

Endelig har mindretallet stillet ændringsforslag, der indebærer, at forældrebetalingen ikke fastsættes højere end den sædvanlige forældrebetaling for tilsvarende pædagogiske tilbud for samme aldersgruppe i kommunen. Mindretallet vil herigennem sikre, at man ikke ad omveje kan få en forøget forældrebetaling gennemført.

Ændringsforslag

Til § 1

Af et *mindretal* (Lone Dybkjær (RV)):

1) Efter nr. 4 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 37 indsættes som *stk.* 5:

»*Stk.* 5. Når der er ydet hjælp i en sammenhængende periode på 9 måneder, overgår den pågældende til en fast ydelse, medmindre det kan godtgøres, at pågældende i nærmeste fremtid vil være i stand til at klare sig selv. Den faste ydelse udmåles efter principperne i § 43.«

2) *Nr.* 5 og 6 udgår.

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *mindretal* (Agnete Laustsen (KF), Lis Møller (KF), Hans Jørgen Holm (V), Henrik Toft (V), Yvonne Herløv Andersen (CD), Birgith Mogensén (CD) og Inge Krogh (KrF)):

3) Efter nr. 7 indsættes som nyt nummer:

»02. Til § 43, *stk.* 3, føjes som nyt punktum:

»Dog kan det sociale udvalg uden nævnets godkendelse forhøje hjælpen efter *stk.* 1 til dækning af boligudgifter, der ikke kan afholdes efter *stk.* 1, såfremt en billigere bolig ikke kan skaffes.«

Af et *mindretal* (Tove Niemann (FP)):

4) Efter nr. 8 indsættes som nyt nummer:

»03. I § 49 udgår ordet »undtagelsesvis«.

5) Efter nr. 10 indsættes som nyt nummer:

»04. § 63 ophæves.«

6) Efter nr. 10 indsættes som nyt nummer:

»05. I § 69, *stk.* 2, indsættes som nyt *sidste punktum*:

»Overenskomst skal indgås, såfremt bestyrelsen for en privat organisation beslutter sig for en lavere personalenormering end den af kommunalbestyrelsen ønskede.«

Af et *mindretal* (Lone Dybkjær (RV)) tiltrådt af et *mindretal* (Agerschou (SF) og Birthe Hansen (SF)):

7) I den under nr. 11 foreslåede affattelse af § 73, stk. 1, 1. pkt., udgår »skal svare«, og i stedet indsættes ordet: »svarer«.

Af et *mindretal* (Tove Niemann (FP)):

8) I det under nr. 11 foreslåede § 73, stk. 1, 1. pkt., udgår ordene »bortset fra ejendomsudgifter, herunder husleje og vedligeholdelse,«.

Af et *mindretal* (Lone Dybkjær (RV)) tiltrådt af et *mindretal* (Agerschou (SF) og Birthe Hansen (SF)):

9) Det under nr. 11 foreslåede § 73, stk. 2, udgår.

10) I den under nr. 12 foreslåede § 138 b, stk. 1, udgår ordet »pasningsordninger«, og i stedet indsættes ordene: »socialpædagogiske tilbud«.

Af et *mindretal* (Tove Niemann (FP)):

11) I den under nr. 12 foreslåede § 138 b indsættes i stk. 1 som nyt *sidste punktum*:

»Kommunalbestyrelsen eller amtsrådet skal indstille pasningsordninger, hvor der ønskes lavere personalenormeringer end den af kommunalbestyrelsen eller amtsrådet ønskede.«

Af et *mindretal* (Lone Dybkjær (RV)) tiltrådt af et *mindretal* (Agerschou (SF) og Birthe Hansen (SF)):

12) I den under nr. 12 foreslåede § 138 b, stk. 2, indsættes efter 1. pkt.:

»Forældrebetalingen kan dog ikke ved sådanne ordninger fastsættes højere end den sædvanlige forældrebetaling for tilsvarende pædagogiske tilbud for samme aldersgruppe i kommunen.«

Af *socialministeren*, tiltrådt af *mindretallet* under nr. 3:

Til § 2

13) I § 2 indsættes efter »1983« ordene: », idet dog den ved § 1, nr. 11, ændrede affattelse af § 73, stk. 2, først træder i kraft den 1. januar 1984.«

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *mindretal* (Agnete Laustsen (KF), Lis Møller (KF), Hans Jørgen Holm (V), Henrik Toft (V), Yvonne Herløv Andersen (CD), Birgith Mogensen (CD), Lone Dybkjær (RV) og Inge Krogh (KrF)):

Til § 3

14) Efter stk. 2 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 3. Uanset bestemmelsen i § 1, nr. 11, betaler børnenes forældre for opholdet med et beløb for børn i eller over skolealderen, der svarer til 27,5 pct. pr. 1. januar 1983, 30 pct. pr. 1. januar 1984 og 32,5 pct. pr. 1. januar 1985.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

Af et *mindretal* (Lone Dybkjær (RV)) tiltrådt af et *mindretal* (Agerschou (SF) og Birthe Hansen (SF)):

15) Stk. 3 udgår.

Af *socialministeren*, tiltrådt af *mindretallet* under nr. 3:

16) I stk. 3, der bliver stk. 4, ændres »tilskuddene« til: »første gang tilskuddene den 1. januar 1984, og«, og »1985« ændres til: »1986«.

Bemærkninger

Til nr. 1 og 2

Med ændringsforslagene gennemføres en beløbsbegrænsning for modtagere af bistandshjælp, når der er ydet hjælp i en sammenhængende periode på 9 måneder.

Denne begrænsning er udformet således, at hjælpen udmåles i overensstemmelse med principperne for varig hjælp.

Ved ændringsforslagene sikres, at der ikke sker en automatisk overflytning til varig hjælp efter 9 måneder. Dette ville ofte have overordentlig uheldige virkninger for bistandsmodtagerne. Det er vigtigt, at der sker en normal opfølgning med tilbud om revalidering, uddannelse m.m.

Til nr. 3

Ændringsforslaget tager sigte på at lette adgangen til supplerende hjælp efter § 43, stk. 3, for familier med boligudgifter af en sådan størrelse, at de ikke kan afholdes inden for rammerne af § 43, stk. 1, idet det forudsættes, at familiens forbliven i boligen efter de konkrete forhold må anses for den eneste realistiske løsning af deres boligproblem.

Ændringsforslaget giver ikke mulighed for, at en ansøger kan få hjælp efter § 43 til en højere levestandard end forudsat i almindelighed efter denne bestemmelse, men tilsigter alene at sikre hjælp i tilfælde, hvor omkostningsniveauet for de nødvendige og rimelige boligudgifter gør det umuligt at klare sig med hjælpen efter stk. 1.

Det skal fremhæves, at en forhøjelse af den løbende hjælp som følge af alle andre udgifter end boligudgifter fortsat kun vil kunne ske efter godkendelse af revaliderings- og pensionsnævnet, jfr. § 43, stk. 3.

Ændringsforslaget vil bevirke, at indførelsen af varighedsbegrænsningen ikke kommer til at bebyrde revaliderings- og pensionsnævnene i større omfang. Det må påregnes, at udgifter til den supplerende hjælp til boligudgifter vil udgøre ca. 40 mill. kr., der fordelers sig ligeligt mellem stat og kommune.

Til nr. 4

Naturalhjælpsprincippet bør have en langt mere fremtrædende plads i systemet end nu, hvor socialkontorsklienter måske ankommer til socialkontoret, får penge udbetalt og så fortsætter i den ventende taxa til en beværtning, hvorfra de vender tilbage og fortæller, at de har mistet pengene og derfor må have nogle flere.

Til nr. 5

Det foreslås at lade de nærmere bestemmelser om reguleringen af privat dagpleje udgå, idet skadevirkningerne ved den foreslåede embedsmandsformynderiordning findes større end samfundsnytten.

Til nr. 6 og 11

Hensigten med ændringsforslagene er at understøtte lokale initiativer om alternative

pasnings- og institutionsformer. Forsøgene på at etablere mere smidige og utraditionelle pasningsformer må ikke komme til at afhænge af fagforeningstyranni, da dette mere går ud på at gavne organiserede personalegrupper ved at kræve større og større normering af personale med social- eller pædagoguddannelse, ikke for at gøre forholdene for brugerne mere menneskelige og varme, men for at pleje egne interesser.

Til nr. 7 og 15

Ændringsforslagene indebærer, at kommunerne fortsat kan yde tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen, og at forældrebetalingen kan være mindre end 35 pct.

Til nr. 8

Ændringsforslaget tager sigte på at præcisere, hvad udgifterne til daginstitutioner reelt andrager.

Til nr. 9

Ændringsforslaget indebærer, at den hidtidige praksis vedrørende socialpædagogiske fripladser fastholdes.

Til nr. 10

Mindretallet finder ikke, at der skal etableres rene pasningsordninger – heller ikke som forsøg – og foreslår derfor ordet »pasningsordninger« ændret til »socialpædagogiske tilbud«.

Til nr. 12

Ændringsforslaget indebærer, at forældrebetalingen ikke kan overstige den sædvanlige forældrebetaling for tilsvarende pædagogiske tilbud for samme aldersgruppe i kommunen.

Til nr. 13

Ikrafttrædelsen af forslaget om at ophæve adgangen i bilstandslovens § 73, stk. 2, til at yde »socialpædagogiske fripladser« udskydes med ændringsforslaget til 1. januar 1984.

Ændringsforslaget skønnes at medføre en mindrebeparelse på 60 mill. kr. i 1983 (PL-niveau januar 1982).

Vedrørende ikrafttrædelsen af forslaget om ændring af § 73, stk. 1, henvises til bemærkningerne til nr. 16.

Til nr. 14

Med ændringsforslaget sker der en gradvis optrapning af forældrebetalingen for børn i eller over skolealderen fra 25-35 pct., idet betalingen optrappes med 2,5 pct. årlig, første gang pr. 1. januar 1983, således at betalingen pr. 1. januar 1986 er nået op på 35 pct. af udgifterne ved ophold i institutionen, bortset fra ejendomsudgifter.

Baggrunden for ændringsforslaget er, at forhøjelsen af forældrebetalingen således bliver mindre mærkbar for forældrene.

Ændringsforslaget skønnes at medføre en mindreudgift på 22,5 mill. kr. i 1983, 45 mill. kr. i 1984, 67,5 mill. kr. i 1985 og 90 mill. kr.

i 1986 (PL-niveau januar 1982).

Til nr. 16

Med ændringsforslaget udskydes påbegyndelsen af den trinvis afskaffelse af kommunernes adgang til at yde kommunale tilskud fra 1. januar 1983 til 1. januar 1984.

Kommunerne har således fortsat adgang til at yde kommunale tilskud i 1983. Adgangen til at yde tilskud afskaffes herefter trinvis ved en forholdsmæssig nedsættelse af tilskuddene for 1984 og 1985, således at adgangen til at yde tilskud er helt bortfaldet den 1. januar 1986.

Ændringsforslaget skønnes at medføre en mindrebesparelse på 132 mill. kr. i 1983, 125 mill. kr. i 1984 og 118 mill. kr. i 1985 (PL-niveau januar 1982).

Agnete Laustsen (KF) Lis Møller (KF) Hans Jørgen Holm (V) Henrik Toft (V)

Tove Niemann (FP) Inge Krogh (KrF) nfm. Yvonne Herløv Andersen (CD) fmd.

Birgith Mogensen (CD) Albertsen (S) Torben Lund (S) Lykketoft (S)

Inge Fischer Møller (S) Erik B. Smith (S) Taanquist (S) Lone Dybkjær (RV)

Agerschou (SF) Birthe Hansen (SF)

Partiet VS havde ikke medlemmer i udvalget.

Nogle af udvalget stillede spørgsmål til socialministeren og dennes svar herpå

Spørgsmål 9:

Sætningen i lovforslagets bemærkninger til nr. 6:

»Når en person herefter overgår til varig hjælp, må det påses, at denne hjælp afpasses efter, hvad den pågældende har fået udbetalt efter § 37«, bedes uddybet.

Svar:

Som følge af de individuelle grænser i bistandslovens § 37, stk. 2, udtrykt ved hidtidigt/fremtidigt levestandard, kan det forekomme, at udmålingen af varig hjælp efter § 43 som udgangspunkt kan overstige størrelsen af den hjælp, den pågældende hidtil har fået efter § 37.

For at gøre det klart, at levestandarden ikke kan forhøjes ved overgang til varig hjælp, er det i bemærkningerne til forslaget nr. 6 angivet, at den varige hjælp må afpasses efter, hvad den pågældende hidtil har modtaget som forbigående hjælp.

Spørgsmål 10:

Hvilke konsekvenser vil lovforslaget have for familier, der modtager kontanthjælp, og som bor i kommuner med intet eller kun lidt lejebyggeri?

Spørgsmål 11:

Det bedes undersøgt, hvor mange familier i fem typiske kommuner med intet eller kun lidt lejebyggeri der vil blive tvunget til at flytte fra de pågældende kommuner pr. 1. april 1983.

Svar:

Efter bistandslovens § 37 dækkes boligudgifter som en fast udgift, d.v.s. som udgangspunkt med det faktiske beløb, dog inden for den individuelle grænse (hidtidigt/fremtidigt levestandard) og den generelle grænse (dagpengemaximum), der gælder for hjælpens udmåling.

Har en kontanthjælpsmodtager en boligudgift, f.eks. i en ejerbolig, der ikke har kunnet klares på det hidtidige levestandard og/eller ikke kan forventes klaret på det forventede fremtidige levestandard, vil man efter kommunal praksis ofte yde hjælp til den 1. termin og samtidig gennem socialforvaltningens rådgivningsvirksomhed efter bistandslovens § 41, stk. 1, tilskynde pågældende til at skaffe sig en billigere bolig.

Der vil således ikke efter de gældende regler i en længere periode blive ydet hjælp til opretholdelse af en ejerbolig, som den pågældende ikke ud fra en realistisk vurdering fremtidig selv vil kunne afholde udgifterne til.

Lovforslaget vil principielt ikke bevirke nogen ændring heri, herunder heller ikke forslaget om varighedsbegrænsning af hjælpen efter § 37, idet spørgsmålet om afvikling af høje boligudgifter i medfør af reglen i § 41 vil være taget op til overvejelse inden udløbet af den foreslåede 9 måneders periode. Der vil således heller ikke være familier, som må ændre boligform netop den 1. april 1983, da den første nedtrapning til hjælp efter § 43 som følge af varighedsbegrænsningen er slået igennem.

For de familier, der på dette tidspunkt går over til hjælp efter § 43, vil boligsituationen aftegnes på en af følgende måder:

1) at de har en boligudgift, som kan afholdes inden for hjælpen efter § 43, stk. 1, enten fordi boligudgiften hele tiden har været relativt lav, eller fordi de som modtagere af § 37-hjælp er flyttet til en billigere bolig.

2) at de står i en afviklingsfase, jfr. socialforvaltningens rådgivningsvirksomhed efter § 41, stk. 1, og at der derfor kan ydes engangshjælp til terminsudgifter efter § 43, stk. 2.

3) at de har en boligudgift, der ikke kan dækkes af hjælpen efter § 43, stk. 1, men at familiens forbliven i boligen efter de konkrete forhold må anses for den eneste realistiske løsning af deres boligproblem, og at der der-

for må rejses sag efter § 43, stk. 3, om løbende hjælp ud over grænsen i stk. 1.

Spørgsmål 12:

Finder ministeren, at tilbagebetalingskravet vedrørende terminsrenteudgifter er urealistisk, når de pågældende falder for 9 måneders reglen?

Svar:

Der er ingen logisk sammenhæng mellem afvikling af et tilbagebetalingskrav vedrørende hjælp til terminsydelser og spørgsmålet om, hvorvidt modtageren får hjælp efter bistanstlovens § 37 eller § 43.

Ifølge lovens § 27 gennemføres tilbagebetalingskravet ved en betalingsordning, der fastsættes af det sociale udvalg under hensyn til, hvad pågældende kan udrede uden at komme til at mangle, hvad der må anses for nødvendigt til eget eller familiens underhold.

Dette indebærer selvsagt, at der ikke kan være grundlag for at fastsætte en betalingsordning, så længe den pågældende lever af løbende kontanthjælp – hvad enten hjælpen ydes efter § 37 eller § 43.

Det kan ikke komme på tale, at det sociale udvalg yder hjælp til afvikling af sit eget tilbagebetalingskrav efter § 25.

Spørgsmål 18:

Blev der efter indførelsen af socialindkomstloven konstateret nogle reelle besparelser inden for bistanstlovens område, i givet fald hvor meget?

Svar:

Socialindkomsten anvendes med virkning fra 1. januar 1981 ved beregning af betaling for følgende ydelser i henhold til bistanstloven:

- Hjemmehjælp, jfr. § 54.
- Hjælpebidler, jfr. § 58, stk. 2, nr. 3, og § 58, stk. 3.
- Døgnpleje, jfr. § 66, stk. 4.
- Beskyttede boliger, jfr. § 86.
- Døgninstitutioner for børn og unge, jfr. § 100.

Ved indførelsen af socialindkomsten var der tale om dels en tilpasning af de allerede eksisterende betalingsregler begrundet i det ny indkomstgrundlag, dels indførelse af beta-

lingsregler på områder, hvor der hidtil ikke var opkrævet modtagerbetaling, dels en række andre ændringer.

Det er derfor ikke muligt at isolere den besparelsmæssige effekt af indførelsen af socialindkomsten.

Spørgsmål 21:

På baggrund af arbejdsløshedsproblematikken bedes ministeren uddybe bemærkningen i den skriftlige fremsættelsestale om, at modtageren får en tilskyndelse til at gøre en forstærket indsats for at kunne klare sig selv. Hvilke typiske muligheder mener ministeren kontanthjælpsmodtagerne har?

Svar:

Netop på grund af den betydelige arbejdsløshed kan det ikke undgås, at modtagere af forbigående kontanthjælp kan komme ind i en fast rutine med regelmæssig henvendelse til arbejdsformidlingen, der ved afstempning dokumenterer, at formidlingen ikke kan anvise arbejde, og påfølgende henvendelse til socialforvaltningen om udbetaling af sædvanlig hjælp.

Det er regeringens opfattelse, at en regel om varighedsbegrænsning af den forbigående kontanthjælp kan motivere modtageren til en større personlig indsats for at skaffe et arbejdstilbud ved at reflektere på annoncer med stillingstilbud, rette personlig henvendelse til arbejdsgivere o.lign.

Spørgsmål 24:

Er det et krav efter den nugældende § 44, at dokumentation for, at der ikke kan anvises arbejde, opnås ved regelmæssig henvendelse på arbejdsformidlingen?

Svar:

Ifølge bistanstlovens § 44 er det en forudsætning for varig hjælp efter § 43, at såvel den, der søger hjælp, som ægtefællen kan dokumentere, at der ikke kan anvises arbejde, som de pågældende under hensyn til helbredsmæssige eller øvrige forhold kan påtage sig.

Der er ikke i loven nærmere angivelse af, på hvilken måde denne dokumentation kan foregå. Det er således overladt til det sociale udvalg at afgøre, om hjælpsmodtageren i til-

strækkelig grad har undersøgt sine arbejds-muligheder.

Dokumentation fra arbejdsformidlingen om ikke at kunne få anvist arbejde vil derfor ikke være tilstrækkelig til at kunne få hjælp efter § 43, hvis der ad andre kanaler kan skaffes de pågældende et arbejde, som de skønnes at kunne klare, til en løn, der er sædvanlig efter arbejdets karakter.

Spørgsmål 38:

ad nr. 6.

Hvorfor har forslaget om varighedsbe-grænsning ikke administrative konsekvenser?

Svar:

Efter bistandslovens § 41 skal modtageren af § 37-hjælp senest 3 måneder efter hjæl-pens påbegyndelse have optaget sine forhold til bedømmelse af, om der er grundlag for at yde andre former for bistand end løbende økonomisk hjælp, herunder rådgivning om afvikling eller nedbringelse af faste udgifter, som pågældende ikke kan forventes at klare i fremtiden.

Det er således forudsat, at socialforvalt-ningen tæt skal følge den pågældendes situa-tion med henblik på at undgå, at vedkom-mende fastholdes i en passiv tilstand.

Det har derfor ikke i sig selv administrati-ve konsekvenser, at forvaltningen efter 9 må-neder skal undersøge, hvorvidt der er grund-lag for at ændre hjælpen til varig hjælp.

Spørgsmål 55:

Idet der henvises til bemærkningerne side 7, 4. afsnit, bedes ministeren konkretisere, hvad der forstås ved, at model 2 er økono-misk neutral.

Svar:

Det er en betingelse for, at en kommunal-bestyrelse kan få tilladelse til at iværksætte forsøget, at de regler, der ønskes anvendt, ikke medfører øgede udgifter for det offentli-ge.

Nogle foreløbige stikprøveundersøgelser i en række kommuner synes at give grundlag for at antage, at den beskrevne model 2 to-talt set er nogenlunde udgiftsmæssig neutral i forhold til de *gældende* kontanthjælpsregler.

Derimod vil der ske en omfordeling af hjælpen inden for forskellige kategorier af

modtagere, således at navnlig børnefamilier-ne tilgodeses.

Ad svar på spørgsmål 55.

Spørgsmål 136:

Udvalget ønsker de omtalte stikprøveun-dersøgelser fremsendt.

Spørgsmål 137:

Udvalget ønsker konkrete eksempler på, hvorledes omfordelingen af hjælpen vil ske, jfr. sidste afsnit i svaret.

Svar:

Kommuner, der har udtrykt ønske om at gennemføre forsøg med ændrede kontant-hjælpsregler, skal forinden gennemføre en undersøgelse over de ændrede reglers økono-miske virkning i kommunen. I praksis er un-dersøgelsen gennemført i form af en bereg-ning på et antal løbende sager af kontant-hjælpen efter såvel de nugældende som mo-dellens regler. Beregningen udføres på ske-maer, der tilsendes kommunen fra socialmi-nisteriet. De udfyldte skemaer returneres til socialstyrelsen, der indtaster resultaterne i styrelsens edb-system, hvorefter modellens økonomiske neutralitet testes statistisk.

På nuværende tidspunkt har i alt 8 kom-muner indsendt undersøgelsesmateriale ved-rørende model 2. Heraf er materialet fra de 2 kommuner et begrænset forundersøgel sesma-teriale, der først og fremmest skal bestemme den nødvendige størrelse af det egentlige un-dersøgelsesmateriale, og materialet fra 4 af de øvrige kommuner er endnu ikke færdigbe-arbejdet. Fra Gudme og Århus kommuner er modtaget et egentligt undersøgelsesmateriale på henholdsvis 50 (samtlige) og 722 sager, der på nuværende tidspunkt er det eneste færdigbearbejdede materiale.

Da de forudsatte stikprøvestørrelser er for-holdsvis små (ca. 150 sager), påtænkes un-dersøgelsesmateriale udelukkende benyttet til en totalvurdering af modellens økono-miske neutralitet, medens materialet ikke med tilstrækkelig statistisk sikkerhed kan benyttes til vurderinger over modellens fordelings-mæssige virkninger.

De pågældende edb-udskrifter, hvoraf det-te fremgår, fremsendes ikke, da de er vanske-ligt forståelige uden særlig teknisk viden. Da undersøgelsesmateriale udelukkende skal

benyttes i forbindelse med vurderingen af modellens økonomiske neutralitet, er materialet ikke behandlet i en undersøgelsesrapport eller lignende. I edb-systemet beregnes den samlede og gennemsnitlige hjælp efter de nugældende og modellens regler, og de nødvendige oplysninger (6 linier) til bedømmelse af den statistiske sandsynlighed for neutralitet udskrives (T-test). Resultatet af beregningerne for Gudme og Århus viser, at hjælpen efter model 2 i gennemsnit er ca. 5 kr. højere pr. måned pr. sag.

Ved selve modellens opbygning er der dog

klart forudsat en omfordeling fra familier med store faste udgifter til familier med børn, idet modellen indebærer en forhøjelse af børnetillægget i forhold til de nugældende regler på 66½ pct., medens beløbet til dækning af faste udgifter udover boligudgifter – hvis man sammenligner med nugældende regler – begrænses til et beløb svarende til 10 pct. af folkepensionens grundbeløb. Da de øvrige beløb i forhold til de nugældende regler er uændrede, må den økonomiske neutralitet nødvendigvis indebære en omfordeling som den ovenfor nævnte.

Århus	= > 69 pct.	70 pct. = > 89 pct.	90 pct. = > 99 pct.	100 pct.	101 pct. = > 119 pct.	120 >	I alt	Antal	Gns. pct.
Enlige									
0 børn	1,3	9,5	16,1	7,1	65,9	2	100	963	100,21
1 barn	0	8,0	18,9	10,3	62,9	0	100	175	102,77
2 børn	0	0	16,4	15,1	50,7	17,8	100	73	108,05
3 børn +	0	5,3	10,5	29,0	42,1	13,2	100	38	105,60
I alt	1,0	8,6	16,3	8,7	63,9	1,6	100	1249	101,19
Ægtepar									
0 børn	2,6	20,5	30,8	11,5	34,6	0	100	78	95,56
1 barn	0	2,9	20,3	27,5	49,3	0	100	69	100,68
2 børn	0	1,5	17,7	30,9	50,0	0	100	68	103,98
3 børn +	0	0	8,7	78,3	13,0	0	100	23	100,21
I alt	9	8,2	20,2	22,4	47,9	5	100	238	99,90
Samlevende									
0 børn	3,0	11,4	16,2	7,8	61,7	0	100	167	98,27
1 barn	0	7,1	10,2	17,3	61,4	3,9	100	127	102,55
2 børn	6,9	0	13,8	13,8	34,5	31,0	100	29	107,06
3 børn +	0	0	0	100,0	0	0	100	1	100,00
I alt	1,9	8,5	15,2	14,7	56,3	3,4	100	324	100,74
Samboende									
0 børn	8	4,3	10,1	3,1	81,8	0	100	258	104,50
1 barn	0	0	0	25,0	25,0	50,0	100	8	117,00
2 børn	0	0	0	0	100,0	0	100	3	102,66
I alt	1,1	5,3	11,2	6,7	73,8	2,0	100	269	104,85
I alt									
0 børn	1,4	9,4	15,8	6,7	66,6	1	100	1466	100,50
1 barn	0	6,6	15,8	16,1	59,1	2,4	100	379	102,62
2 børn	1,2	6	16,2	20,8	48,6	12,7	100	173	106,19
3 børn +	0	3,2	9,7	48,4	30,7	8,1	100	62	103,51

I alt	1,1	7,9	15,7	10,8	62,6	1,8	100	2080	101,45
-------------	-----	-----	------	------	------	-----	-----	------	--------

Spørgsmål 57:

Ministeren bedes oplyse, om forhøjelsen af forældrebetalingen fra 25 pct. til 35 pct. også gælder i forbindelse med legecentre, byggelejepladser etc.

Svar:

Efter bistanstlovens § 73, stk. 2, sidste punktum, kan der fastsættes en lavere betaling end 35 pct. for særlige grupper af institutioner. Bestemmelsen er ikke foreslået ændret.

Med hjemmel i denne bestemmelse er der i betalingsbekendtgørelsens § 1, stk. 4, fastsat følgende:

»For ophold i fritids- og ungdomsklubber fastsættes betalingen til højst 20 pct. af udgifterne. Ud over dette kontingent betales halvdelen af udgifter til materialer til hobbyvirksomhed og den fulde udgift til forplejning.«

Socialstyrelsen har oplyst, at legecentre, byggelejepladser etc. i almindelighed drives efter klubreglerne, og at forældrebetalingen fastsættes efter betalingsbekendtgørelsens § 1, stk. 4.

Der vil stadig være lovhjemmel til at opretholde denne betalingsordning.

Spørgsmål 120:

I ministerens cirkulære om kontanthjælp, som må forventes udsendt efter lovforslagets vedtagelse, vil der da være en angivelse af, at annoncering efter arbejde er en rimelig udgift?

Svar:

I svaret på spørgsmål 21 er det anført, at forslaget om varighedsbegrænsning måske kan tilskynde en modtager af kontanthjælp til i større omfang at reflektere på annoncer med stillingstilbud.

Det er derimod ikke nævnt, at den pågældende selv skulle annoncere efter arbejde, og der er således heller ikke i svaret lagt op til en regel, hvorefter der direkte skulle kunne ydes kontanthjælp til betaling af annoncer, hvorefter den pågældende selv søger efter arbejde.

Spørgsmål 129:

Er ministeren ikke af den opfattelse, at socialforvaltninger må bruge endnu flere ressourcer på råd og vejledning, når de pågældende falder for 9 måneders reglen, »med henblik på at undgå, at vedkommende fastholdes i en passiv tilstand«?

Svar:

Som det fremgår bl.a. af svaret på spørgsmål 24, er det også i dag en betingelse for hjælp efter § 43, at ansøgeren kan dokumentere sin tilknytning til arbejdsmarkedet.

Den omstændighed, at der foretages en omfordeling af personkredsen mellem § 37 og § 43, vil ikke i sig selv indebære et merarbejde for socialforvaltningen.

Forpligtelsen til at rådgive og vejlede vil derfor ikke antage en anden karakter som følge af, at *hjælpen* efter 9 måneder skal udmåles efter andre kriterier.

Spørgsmål 139:

Hvilke uudnyttede muligheder for at skaffe tilbud om arbejde er det at en socialforvaltning skal gøre kontanthjælpsmodtagere opmærksom på, som socialforvaltninger ikke allerede i dag gør opmærksom på?

Svar:

Det ligger ikke i svaret på spørgsmål 60, at socialforvaltningerne skal gøre kontanthjælpsmodtagerne opmærksomme på nye uudnyttede muligheder for at skaffe arbejdstilbud. Men det må antages, at personer, som går over fra hjælp efter § 37 til hjælp efter § 43 på grund af varighedsbegrænsningen, har bedre *muligheder* for at drage nytte af socialforvaltningens rådgivende virksomhed end de personer, som efter de hidtil gældende regler har fået hjælp efter § 43.

Spørgsmål 146:

I hvilket omfang ydes der socialpædagogiske daginstitutionspladser til indvandrerbørn?

Svar:

Socialstyrelsen oplyser, at der ikke centralt foretages opgørelse over, hvor mange ind-

vandrerbørn der er optaget i daginstitutioner af socialpædagogiske grunde.

Det er opfattelsen fra de undersøgelser, der har været om indvandrerne anvendelse af daginstitutioner til deres børn, at indvandrerforældre benytter sig af daginstitutionstilbuddet i ringere omfang end danske forældre.

Optagelse af indvandrerbørn vil normalt følge de retningslinjer, der også er gældende for optagelse af danske børn.

Socialministeriet kan henholde sig til foranstående.

Spørgsmål 148:

Hvilke overvejelser har ministeren gjort sig i anledning af, at kommunerne tilsyneladende følger ministerens henstillinger i cirkulærer m.v., hvorimod amsankenævnene tilsyneladende kun følger selve lovgivningen?

Svar:

Socialministeriet er ikke bekendt med, hvad der sigtes til med spørgsmålet.

De vejledende retningslinjer, der gives i socialministeriets cirkulærer m.v., er udarbejdet i overensstemmelse med den gældende lovgivning. Undertiden kan anvendelsen af lovens regler på en konkret sag give anledning til forskellig bedømmelse i det sociale udvalg og amsankenævnet, hvorefter sagen finder sin endelige afgørelse i den sociale ankestyrelse.

Spørgsmål 168:

*ad bemærkninger til
henvendelse af 22. oktober 1982 fra
Kommunernes Landsforening*

Der ønskes en oversigt over, hvor mange personer i årene 1979, 1980 og 1981 der har modtaget § 43-hjælp, som senere er overgået til at få uddannelseshjælp efter § 42.

Svar:

Efter de *gældende regler* kan hjælpen efter § 37 fortsætte, så længe det må anses godtgjort, at modtageren kan forventes at blive i stand til selv at klare sit underhold, jfr. § 41. Heri ligger forudsætningsvis, at alle muligheder for at bringe den pågældende på fode igen – herunder muligheden for hjælp til revalidering eller uddannelse efter § 42 – skal

være afprøvet, før § 43-hjælpen kan komme på tale.

Det vil derfor næppe kunne forekomme, at personer, der hidtil har fået hjælp efter § 43, efterfølgende får tildelt hjælp efter § 42.

Dette forhold ændres imidlertid afgørende med lovforslagets nr. 6, hvorefter overgang til § 43-hjælp kan ske, når der er ydet hjælp efter § 37 i en sammenhængende 9 måneders periode.

Det kan derfor for fremtiden ikke udelukkes, at personer, der får § 43-hjælp, findes berettiget til hjælp til revalidering eller uddannelse i medfør af § 42.

Spørgsmål 194:

ad svaret på spørgsmål 168

Planlægger ministeren at indføre en genoptagelsesadgang jfr. svaret, hvor der lægges op til indførelse af en ny praksis?

Svar:

I henhold til bistandslovens § 44 skal en person, der får § 43-hjælp, i fuldt omfang være klar til at acceptere et rimeligt arbejds-tilbud. Det er derfor nødvendigt, at der til stadighed er kontakt mellem socialforvaltningen og de personer, som ikke er erklæret helt uanviselige.

Der lægges således ikke op til en ny praksis på dette område – men det må antages, at den omstændighed, at en person kan overføres til hjælp efter § 43 alene begrundet i varigheden af § 37-hjælpen, vil bevirke et større behov for rådgivning og vejledning med hensyn til mulighederne for at overvinde følgerne af den sociale begivenhed – herunder hjælp til uddannelse eller revalidering efter § 42.

Spørgsmål 172:

Ministerens bedes kommentere lovforslagets virkninger for militærnægtere, som er tvunget ind under bistandsloven, som er indkaldt i 11 måneder, og som ifølge lovforslaget vil blive overflyttet til varig hjælp under indkaldelsen.

Spørgsmål 173:

Ministerens bedes på samme måde kommentere lovforslagets virkninger for folk, der aftjener deres værnepligt som u-landsfrivillige.

Svar:

Aftjening af værnepligt – såvel som militærnægter som ved bistandsarbejde i udviklingslandene – er typiske eksempler på situationer, hvor det ved 9 måneders periodens udløb er *godtgjort*, at de pågældende i den nærmeste fremtid vil være i stand til at klare sig selv, og hvor hjælpen efter bistandslovens § 37 derfor kan fortsætte.

Spørgsmål 202:

Kan ministeren bekræfte, at indholdet af et restriktivt skøn bl.a. vil være en stramning af muligheden for adgang til hjælp til afdrag på video, bil, båd, sommerhus, TV og køleskab?

Svar:

I det kommende cirkulære om kontanthjælp vil det blive indskærpet, at der ved skønnet over rimeligheden af løbende udgifter til afdrag må lægges vægt på, at der ikke kan ydes hjælp efter *bistandslovens* § 37 til betaling af forbrugsgoder, som lønmodtagere under den nuværende økonomiske stramning har vanskeligt ved at anskaffe.

Dette vil blive belyst ved vejledende eksempler som de i spørgsmålet angivne. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at afdrag på videoanlæg og både heller ikke efter de hidtil givne retningslinjer har kunnet anses for rimelige faste udgifter.

Herudover vil der i det kommende cirkulære blive givet retningslinjer for stramning af praksis vedrørende hjælp efter § 40, stk. 1, til enkeltudgifter og hjælp efter § 46, stk. 1, til udgifter vedrørende syge- og tandbehandling, der ikke dækkes af anden lovgivning. Også disse retningslinjer vil blive belyst ved eksempler.

Spørgsmål 204:

Der ønskes en uddybning af 1. afsnit i svaret på spørgsmål 186 og 187, hvor formanden for Kommunernes Landsforening har »været inde på« en regel om nedsættelse af hjælpen efter § 37.

Svar:

Socialministeriet har fra Kommunernes Landsforening modtaget manuskriptet til en tale, som landsforeningens formand, borgmester Evan Jensen, holdt ved et møde i Kom-

muneforeningen i Ribe amt den 8. september 1982.

Det fremgår heraf, at formanden efter en omtale af de stigende kontanthjælpsudgifter sagde følgende:

»Der kan sættes ind på flere måder i kommunerne over for denne udvikling på kontanthjælpsområdet. Her kan blandt andet komme på tale at gennemføre:

- En bedre og systematisk opfølgning af de enkelte kontanthjælpssager.
- En begrænsning i de såkaldte engangsydelser efter bistandslovens § 40, stk. 1.
- En effektivisering af kommunernes inkasovirksomhed omkring kontanthjælp, som er ydet mod tilbagebetaling.

En mere grundlæggende ændring af udgiftsudviklingen nødvendiggør imidlertid initiativer fra regeringens side. Her kunne eventuelt være tale om:

- En nedsættelse af underholdsbeløbet fra de nuværende 90 pct. af folkepensionens grundbeløb til f.eks. 80 pct.
- En stramning af reglerne således, at unge under 21 år ikke kan modtage kontanthjælp, men kun statens uddannelsesstøtte og anden uddannelses-/beskæftigelsesstøtte.
- Indførelse af en regel om, at en klient kun i et nærmere fastsat tidsrum er berettiget til at få den højeste hjælp, der kan udbetales i henhold til § 37.
- En stramning af reglerne omkring tilbagebetaling af kontanthjælpen, herunder reglerne for hjælp til betaling af terminsudgifter.«

Spørgsmål 205:

Der ønskes præciseret, hvor Kommunernes Landsforening i sin skrivelse går ind for, at hjælpen efter § 37 nedsættes til § 43-niveau efter 9 måneders forløb, jfr. svaret på spørgsmål 186 og 187.

Svar:

I skrivelse af 22. oktober 1982 fra Kommunernes Landsforening er side 2 ad § 1, nr. 6, bl.a. anført følgende: »Efter dette forslag indføres en varighedsbegrænsning på 9 måneder for forbigående hjælp efter § 37. Landsforeningen skal henstille, at det i stedet overvejes, at personer, der falder for varighedsbegrænsningen, ikke overføres til varig

hjælp efter § 43, hvor bl.a. opfølgningen af hjælpen og muligheden for at overgå til uddannelseshjælp efter § 42 er begrænset, men at der til disse personer fortsat ydes hjælp efter § 37, maksimeret til et beløb svarende til varig hjælp efter § 43.«

Landsforeningen har således efter skrivelser ingen indvendinger mod princippet om nedsættelse af hjælpen efter 9 måneder – men finder blot, at ændringen om reduktion

af hjælpen til § 43-niveau bør ske ved at indføre endnu en grænse i § 37.

Socialministeriet har i svarene på spørgsmål 60, 168 og 194 præciseret, at der også for personer, der får hjælp efter § 43, sker opfølgning af sagen med rådgivning, herunder om muligheden for eventuel støtte efter § 42, jfr. også de tidligere sendte kommentarer til Landsforeningens skrivelse.

KOMMUNERNES LANDSFORENING

Den 22. oktober 1982

Vedrørende lovforslag L 33 om ændring af bistandsloven. (Ændring af reglerne om kontanthjælp, betaling for børns ophold i daginstitutioner m.v.).

Ovennævnte lovforslag, der er fremsat for folketinget den 14. oktober d.å. af socialministeren, har ikke været forelagt Kommunernes Landsforening til udtalelse. Efter drøftelse med formanden for Sammenslutningen af sociale Udvalg skal landsforeningen imidlertid tillade sig over for folketingets socialudvalg at fremsætte følgende bemærkninger af teknisk-administrativ karakter til lovforslaget:

Ad § 1, nr. 1

Efter dette forslag skal al kontanthjælp til terminsudgifter tilbagebetales, dvs. ikke bare afdrag som i dag, men også renter. En af begrundelserne for forslaget er ifølge bemærkningerne, at klienten kan fradrage renterne i sin skattepligtige indkomst og dermed opnå en skattebesparelse. Besparelsen vil imidlertid sjældent overstige 50-70 pct. af udgiften. Forslaget om, at renterne skal tilbagebetales fuldt ud, synes således at gå ud over begrundelsen. En alternativ løsning af problemet kunne derfor være at ophæve fradrag retten for renter, hvortil der er ydet kontanthjælp.

Det foreliggende forslag vil desuden medføre et administrativt merarbejde, bl.a. fordi mange klienter på grund af de eksisterende tilbagebetalingsregler i dag ikke ønsker hjælp til de forholdsvis små afdrag, en adfærd, der næppe kan forventes med hensyn til hjælp til renter.

Hertil kommer, at behovet for juridisk bistand i disse sager i forbindelse med bobehandling og tvangsauktioner m.v. vil blive forøget.

Landsforeningen skal i øvrigt gøre opmærksom på, at tilbagebetalingspligtig hjælp ikke er personfradragreducerende som kontanthjælp i øvrigt. Mange klienter vil derfor

oplevelse en stigning i størrelsen af overskydende skat, og landsforeningen skal i denne forbindelse pege på, at der ikke er hjemmel til at modregne i overskydende skat for krav om tilbagebetaling af hjælp efter bistandsloven.

Ad § 1, nr. 3 og 4

Efter dette forslag reduceres taksten for forbigående hjælp til underhold med 11 pct., og dyrtidsreguleringen ændres til en regulering med 2 pct. halvårlig frem til 1. april 1985. Landsforeningen skal pege på, at de ændringer, som folketinget har vedtaget den 16. oktober d.å. i dagpengelovgivningen, følger en anden model.

Ad § 1, nr. 6

Efter dette forslag indføres en varighedsbegrænsning på 9 måneder for forbigående hjælp efter § 37. Landsforeningen skal henstille, at det i stedet overvejes, at personer, der falder for varighedsbegrænsningen, ikke overføres til varig hjælp efter § 43, hvor bl.a. opfølgningen af hjælpen og muligheden for at overgå til uddannelseshjælp efter § 42 er begrænset, men at der til disse personer fortsat ydes hjælp efter § 37, maksimeret til et beløb svarende til varig hjælp efter § 43.

Landsforeningen skal desuden henstille overvejet, at der i stedet for udtrykket »i den nærmeste fremtid« fastsættes en bestemt tidsgrænse på f.eks. 3 måneder.

Landsforeningen skal i øvrigt bemærke, at varighedsbegrænsningen vil medføre et merarbejde i kommunerne med hensyn til registrering af sammenhængende hjælpsperioder og behandling af ansøgninger om uddannelseshjælp efter § 42. Varighedsbegrænsningen gør det desuden bydende nødvendigt, at arbejdsformidlingskontorernes indsats over for denne klientgruppe effektiviseres.

Ad § 1, nr. 7

Med dette forslag fikseres den varige hjælp efter § 43 til et fast beløb, løsrevet fra forbindelsen med de sociale pensioner. Da formålet med den varige hjælp er at give en ydelse på pensionsniveau, har landsforeningen svært ved at se begrundelsen for forslaget.

For så vidt landsforeningens forslag til ændring af lovforslagets § 1, nr. 6, ikke imødekommes, skal landsforeningen gøre opmærksom på, at der kan forventes en stigning i antallet af klienter på varig hjælp og på grund af denne hjælps niveau et stærkt stigende antal sager om forhøjelse af hjælpen efter § 43, stk. 3, der vil belaste både kommuner og revaliderings- og pensionsnævn.

Ad § 1, nr. 1-8

Om de økonomiske konsekvenser af forslagene om ændring af kontanthjælpsreglerne skal landsforeningen generelt anføre, at man ikke er bekendt med, hvorledes den beregnede besparelse på 375 mill. kr. årligt er fordelt på de enkelte forslag, og at man ej heller kender den stramning af praksis, som socialministeriet ifølge bemærkningerne til lovforslaget vil gennemføre cirkulæremæssigt. Landsforeningen finder det derfor meget vanskeligt at vurdere de økonomiske virkninger af forslaget, herunder eventuelt afsmittende virkninger i opadgående retning på uddannelseshjælp efter § 42 og hjælp til enkeltudgifter efter § 40, stk. 1, og § 43, stk. 2.

Ad § 1, nr. 11

Generelt vil vedtagelsen af denne lovændring forøge de familiers udgifter, der har mindre børn anbragt i daginstitution. I hvilket omfang ændringen også vil være socialt skæv, er ikke til at vurdere, før de nye økonomiske grænser for fripladser er kendt.

Den gradvise fjernelse af eventuelle kommunale tilskud vil påvirke daginstitutionstaksterne landet over med forskellig styrke og afhængig af institutionstype. I nogle kommuner vil belastningen af børnefamilierne blive særlig stor.

Lovforslaget fjerner endvidere muligheden for, at der kan ske helt eller delvist bortfald af betalingen under hensyn til børnenes særlige behov for ophold i daginstitution. Denne ændring vil sandsynligvis forøge anvendelsen af lovgivningens andre muligheder for at betale for daginstitutionspladser væsentligt (f.eks. bistanndslovens § 40, stk. 2, og § 46, stk. 2). Det er et spørgsmål, om der kan opnås en besparelse af nævneværdig størrelse ved denne ændring. For kommunerne vil ændringen imidlertid betyde et større sagsarbejde, hvilket ikke er påregnet i lovforslaget.

Af tidsmæssige grunde har lovforslaget ikke været forelagt landsforeningens eller sammenslutningens bestyrelser, hvorfor der tages forbehold for bestyrelsernes eventuelle senere bemærkninger.

Det tilføjes, at landsforeningen og sammenslutningen, hvis det ønskes, gerne deltager i et møde med folketingets socialudvalg for at uddybe sine bemærkninger.

EVAN JENSEN

/ E. Krarup

**Socialministerens kommentarer til henvendelsen af 22. oktober 1982
fra Kommunernes Landsforening**

Ad § 1, nr. 1:

Reglen om tilbagebetaling af hjælp til den del af terminsydelsen, der vedrører afdrag, blev indført pr. 1. januar 1981, efter at man fra kommunal side siden efteråret 1976 havde presset på for at få denne regel, både for så vidt angår afdrag og renter.

I socialministeriets arbejdsgruppe vedrørende revision af bistandslovens kontant-hjælpsafsnit, der afgav rapport i maj 1981, gjorde de kommunale repræsentanter gældende, at tilbagebetalingsbestemmelsen følte sig meget administrativt belastende bedømt i forhold til provenuet. Der fremkom i forbindelse hermed bl.a. forslag om også at gøre hjælpen til renter tilbagebetalingspligtig. Arbejdsgruppen afstod fra at anbefale en bestemt løsning, men fremhævede, at reglerne i den gældende lovgivning »ikke er tilfredsstillende bedømt ud fra en administrativ og besparelsesmæssig vurdering«.

Forslaget om at afskaffe skattefradragretten for rentebetaling, hvortil der er ydet kontanthjælp, falder uden for socialministeriets område.

Ad § 1, nr. 3 og 4:

Der er ikke årsagernes lighed mellem den foreslåede, men ikke gennemførte, sænkning af dagpengeniveauet og den foreslåede reduktion af underholdsbeløbet i § 37. Som det fremgår af bemærkningerne, er sænkningen af underholdsbeløbet til 80 pct. af folkepensionens grundbeløb foreslået for at undgå en skæv vækst – med dobbeltdækning for prisudviklingen på visse områder – af kontanthjælpen i forhold til almindelige arbejdsindtægter. Dette hensyn tilsiger også, at kontanthjælpen ikke i fremtiden reguleres i takt med folkepensionen, men derimod foreløbig inden for rammerne af den 4 pct.s regulering, som indføres på andre områder for perioden 1983–85.

Ad § 1, nr. 6:

Socialministeriet er ikke enig i, at opfølgningen af hjælpen og muligheden for at overgå til uddannelseshjælp efter § 42 er begrænset for personer, der modtager varig hjælp efter § 43. Ifølge § 44 skal socialforvaltningen således til stadighed påse, om modtageren af kontanthjælp udnytter sine arbejdsmuligheder. I forbindelse hermed vil forvaltningen kunne henlede den pågældendes opmærksomhed på eventuelle uudnyttede muligheder for at skaffe tilbud om arbejde eller uddannelse, herunder eventuel tilskynde den pågældende til at påbegynde en uddannelse eller revalidering med støtte efter § 42, såfremt betingelserne i øvrigt er opfyldt.

Hertil kommer, at socialforvaltningen i medfør af § 28 har en almindelig forpligtelse til rådgivning og vejledning til enhver, som må antages at trænge hertil.

Socialministeriet ville finde det uheldigt, om udtrykket »i den nærmeste fremtid« som undtagelse for varighedsbegrænsningen på 9 måneder skulle afløses af en bestemt tidsgrænse som foreslået af Kommunernes Landsforening, idet det afgørende for fravigelse af hovedreglen må være, om der er *sikkerhed for*, at den pågældendes sociale vanskeligheder vil ophøre inden for en overskuelig fremtid.

Socialministeriet vil i øvrigt være indstillet på at tage kontakt med arbejdsministeriet med henblik på en eventuel effektivisering af arbejdsformidlingskontorernes indsats over for personer, der er faldet for varighedsbegrænsningen i § 37.

Ad § 1, nr. 7:

Af hensyn til balancen mellem forbigående kontanthjælp og varig hjælp ville det efter socialministeriets opfattelse være uholdbart, hvis den varige hjælp blev reguleret gunstigere end den forbigående hjælp, idet forskellen mellem de to ydelser da til stadighed ville blive mindre.

Socialministeriet er opmærksomt på, at varighedsbegrænsningen af den forbigående kontanthjælp antagelig vil bevirke en stigning af sager om forhøjet løbende hjælp efter § 43, stk. 3, som skal godkendes af revaliderings- og pensionsnævnene. Baggrunden for, at disse sager skal forelægges revaliderings- og pensionsnævnet, er, at en helt fri adgang for de sociale udvalg til at forhøje den løbende hjælp må antages i løbet af kort tid at føre til en praksis, hvorefter forskellen mellem forbigående og varig hjælp udviskes. En ophævelse af kravet om, at sagerne skal forelægges revaliderings- og pensionsnævnet, måtte derfor modsvarer af en ny bestemmelse, der begrænsede tildeling af hjælp efter § 43 på et utilsigtet højt niveau. En mulighed kunne være, at der indførtes et rådighedsbeløb, som man tidligere havde i forbindelse med »hjælp ved trang i almindelighed« efter forsorgslovens § 46, og som fortsat findes i pensionslovgivningens regler om personlige tillæg. De administrative vanskeligheder i forbindelse med udregning af rådighedsbeløbet efter forsorgslovens § 46, stk. 2, taler imidlertid imod at genindføre en ordning af denne art.

Ad § 1, nr. 11:

Regeringen har med forslagene på daginstitutionsområdet tilstræbt en balance mellem på den ene side børnenes og forældrenes behov og forventninger og på den anden side de ressourcer, der fra det offentliges side kan forsvares anvendt på området.

Vedrørende forslaget om, at forældrebetalingen i daginstitutioner for børn i skolealder-

ren sættes op fra 25 pct. til 35 pct., skal anføres, at der ikke synes at være vægtige grunde for forskel i forældrebetalingen for børn under og i skolealderen.

Til belysning af forslaget om afskaffelse af de kommunale tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen kan oplyses, at afskaffelsen, der er fundet nødvendig som en omkostningsdæmpende foranstaltning for det offentlige, sker gradvis frem til 1. januar 1985. Denne overgangsperiode er netop fastsat af hensyn til forældrene i de kommuner, som har benyttet sig af den hidtidige adgang til at yde kommunale tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen.

Dette forslag må i øvrigt ses i nøje sammenhæng med det forhold, at regeringen i en ny betalingsbekendtgørelse agter at forhøje fripladsgrænserne gradvis i den tilsvarende periode frem til 1. januar 1985 netop for at lette vilkårene for de økonomisk vanskeligst stillede børnefamilier.

Tilsvarende vil de midler, der spares ved afskaffelsen af de såkaldte »socialpædagogiske fripladser«, blive anvendt til en yderligere forbedring af fripladsgrænserne, således at disse midler generelt kommer de økonomisk dårligst stillede forældregrupper til gode.

Ved beregningen af besparelser ved afskaffelse af de »socialpædagogiske fripladser« er der taget hensyn til en forøgelse af det offentliges udgifter til betaling af daginstitutionsudgifter efter § 40, stk. 2, og § 46, stk. 2. Den forøgelse af sagsarbejdet, som herved fremkommer, skønnes opvejet af den lettelse, der fremkommer ved afskaffelse af sager om de »socialpædagogiske fripladser«.